

— **Požar.** V Kandiji pri Novem mestu je pogorela na novega leta dan trgovina g. Kastelica. Škoda znaša 30 tisoč kron.

— **Velemišn pogorel.** Lansko leto je požar uničil Bezanov mlin v Našicah na Hrvaškem. Škoda znaša 600.000 K. Mlin je bil zavarovan.

— **Sodna poslovilca za licitacije.** V Pulji je vlada uredila javen lokal za dražbe, ki se vrše pod nadzorstvom in na zahtevo sodišča. Ta poslovilca začenja svoje delo z novim letom in ima namen osredotočiti prodajanje sodnim potom zarubljenih ali pri konkurzi zapadlih reči. Do sedaj se je tako blago čisto brez nadzorstva in samovoljno prodajalo; sedaj pa, ko se bo vse osredotočevalo na enem samem prostoru — blago, prodajalci in kupci — bo možno dosežati boljše cene, kar bo v prid i dolžnikom i upnikom. Mešetarjem in preprodajalcem bo delo zelo oteženo, vsi drugi kupci pa bodo uživali marsikako ugodnost. Poslovanje prodajalnice bo vzdrževala država. I tak zavod je velikega pomena v času vsesplošne socialne bede.

— **Zimski šport v Bohinju.** Krasno solčno vreme, 6° pod ničlo, sankališče, drsališče v izbornem stanu, smučni povod. V nedeljo je pripeljal posebni vlak iz Trsta nad 200 sankočev in smučarjev, tudi jutri bo vozil ta vlak in obeta ugodno vreme za vse vrste zimskega sporta velikanski obisk.

— **S pošte.** C. kr. poštni nadoficial R. Janda v Trstu, in c. kr. poštni officiali: Jožef Debelak na Dunaju, G. Santicin v Trstu pa L. Smolič v Pulju so umirovljeni.

— **Naznanjevalci hude zime?** Iz Adlešič, 3. jan. V »Slov.« št. 294. ste poročali o redkem gostu na Kranjskem, namreč o peganih, ki so se prikazali na Gorenjskem. Naj Vam naznanim, da so se pojavili tudi v Bell Krajini. Prvih 6 sem jih videl 21. dec., drugo jato kakih 12 do 15 pa danes zjutraj. Tudi drugi ljudje so jih opazili in pravijo, da takih ptic pri nas še niso videli. Nekdo jih je videl v sredo kakih 30. Morda naznanja njihov prihod v naše kraje res hudo zimo. Danes zjutraj smo imeli — 8° C. Tui kalini, ki se k nam redkokdaj zaseli, so se pojavili pri nas letos, kakor sem že večkrat opazil, v obilnem številu. Morda je tudi te prignala slutnja pred hudo zimo.

— **Silen vihar v Mostaru.** V soboto je tu divjal silen vihar. Izrval je veliko dreves, razkrival strehe in rušil dimnike.

— **Streljanje na sv. večer.** Ključavničarski vajenec iz Jurke vasi Jože Horvat, ki dela pri Zibertu v Zabji vasi, je na sv. večer s svojo enocevko streljal. Staro puško je preveč s smodnikom nabil in se mu je razletela. Odnoslo je fantu levo roko v prstih. Še isto noč so mu jo v bolnišnici amputirali v členu.

— **Domačim našim ameriških izseljencev!** Pozor pred lopovili iz Svibna nam pošiljajo dopisnico s tiskano nemško vsebino, ki jo je prejela neka kmečka žena, ki ima moža v Ameriki; dopisnica se glasi tako-le: »Št. 6844.447 L. R. št. 194. (Eventuelno prosimo za navedbo števil.) Knauth Nachod & Kühne, Lipsko, 12. dec. 1913. Naj prejme Urša Luzar, Kote št. 19., pošta Račje na Štajerskem. Ako pričakujete denar iz Amerike, prosimo, da nam nemudoma pošljete: 1. dotično pismo, ki Vas o tem obvešča, z ovojem vred, ki nosi ameriški poštni pečat, — ali pa 2. naznanilni listek oziroma pobotnico, ki jo je pri vplačilu dobil ameriški odposiljalec, na vsak način pa številko naznanilnega listka in datum, ter dalje, koliko denarja pričakujete, od koga in iz katerega kraja v Ameriki, da moremo na tej podlagi dognati Vašo upravičenost do prejema. Poslane listine Vam kasneje na željo vrnemo. Odgovorite nam nemudoma, ker bi se morali drugače v tej zadevi obrniti v Ameriko in bi bili eventuelno prisiljeni denar vrniti nazaj v Ameriko. — Knauth, Nachod & Kühne, Lipsko.« Ni dvoma, da se je nekje organizirala lopovska družba, ki ima namen na tak-le predrzno-neumen način pouzmati krvave žulje ameriških izseljencev. Vsi poklicani činitelji naj na to sleparstvo opozore domače naših Amerikancev, da ne bodo sedli na ta lim.

— **Ceno meso.** Pred božičem se je dobilo v Mokronogu meso po 80 vin. kilogram. En mesar je prodajal meso celo po 72 vin. V sled silnega navala je moral zaklati šest goved, da je zadostil vsem kupcem. Po praznikih se je pa cena mesu zopet zvišala na 1 K 20 vin.

— **Nova orožniška postaja.** Na Gornji Polskavi smo dobili sredi decembra novo c. kr. orožniško postajo s tremi možmi. Pripada jim razen domačih štirih občin še cela Smartinska župnija in občina Pokaše.

— **Orožniki ustrelili dijaka.** V gimnaziji v Karlovcu je do 6. gimnazijskega razreda študiral mladenič Ivan Pap. Radi bede je moral nato obisk šole prekiniti in nadaljevati nauke kot

eksistent. Prehranjeval se je na ta način, da se je s kolesom vozil po deželi okrog duhovčine, učiteljstva in drugih premožnejših ljudi, ki so mu radi dali podporo v jetu in denarju. Pap je imel vedno pri sebi vsa potrebna šolska in druga izkazila in je bil splošno znan kot priden in nadarjen dijak. 22. t. m. je na svojem potu dospel v Grgurevce, kjer je orožniška postaja. Orožniki so Papa opazovali, ko je obiskal razne hiše, a so ga pustili v miru. Ko se je pa Pap na kolesu odpravil proti Mitrovici, sta dva orožnika stekla za njim in ga začela klicati, naj počaka. Pap se za to ni zmenil, nakar sta orožnika začela streljati; zadet v obe nogi se je Pap zvrnil s kolesa. Orožnika sta nato pregledala njegove listine in se prepričala, da sta nedolžnega ranila. Hitro sta šla po voz, ki naj bi Papa prepeljal v bolnico v Mitrovico. V sled silnega mraza so pa Papu rane vnele ter je ubogi mladenič že na potu umrl. Proti orožnikom je že uvedena preizkava.

Ali ste že odposlali položnico „Slovenski Straži“?

Gospodarski pregled za leto 1913.

(Konec.)

Junij in julij položaja nista mogla več poslabšati, da v juliju je celo opaziti nekoliko izboljšanja, ki se sicer ne izražata toliko v obrest. meri — privatni diskont je bil celo nekoliko višji kot v juniju, namreč povprečno 5-88 proti 5-82% — kakor v tem, da je sedaj bilo mogoče zopet dobiti denar. To okolnost je razlagati tako, da je privabila visoka obrestna mera tuj posebno angleški, nemški in francoski denar, ter je tudi osrednja banka v splošno presenečenje koncem julija izdala manj denarja, kakor v istem času lani. Brezdvoma je mnogo pripomoglo k poboljšanju našega finančnega rezmerja do Francije ureditev vprašanja južne železnice, ki sicer še sedaj ni končno rešeno, vendar je pa na potu ugodne rešitve, vsaj deloma po želji Francozov.

Av gust in jesenski meseci so končno prinesli razbremenitev in upanje na stalno izboljšanje položaja. Borze so se oddahnile in tudi avstrijska renta je začela polagoma zapuščati svoje globoko stališče. Vendar mi je pa ravno v tem času registrirati važen dogodek, ki je naredil zunaj države mučen vtis. Kraljevina češka je prišla pod sekvester in avtonomna uprava je bila suspendirana. V tem času je morala najeti Praga svoje posojilo, ki je pa še za letošnje razmere zelo drago in bo veljalo okroglo 7%. Isto je pripomniti o dunajskem posojilu, ki je prišlo na trg nekoliko pozneje.

Letina je letos v splošnem dobro obrodila in to je tudi precej prispevalo k izboljšanju položaja. Seveda je to premebno razmerje upoštevala tudi Avstroogrska banka in je koncem novembra znižala obrestno mero za pol odst. in s tem oficijelno naznanila konec krize. Tako je ustregla glavnim zahtevam industrije in državi pripravila pot za bodoča posojila, ki so že napovedana za leto 1914 v približni višini pol milijarde. Za januar je pričakovati nadaljnega znižanja za pol odst. na 5% iz ravnokar omenjenih razlogov; vendar je pa znižanje utemeljeno tudi v ugodnem stanju Avstroogrske banke.

Financijelnemu položaju odgovarja v preteklem letu stališče industrije in trgovine, ki ste pretrpeli hude čase, najhujše kajpada trgovina in obrt v naši državi. Deloma so vzrok mobilizacijski vpoklici rezervnikov na meje, ker so v celih vrstah industrij, ki so bile še za mesece preskrbljene z naročili, povzročili najohčutnejše motenje obratov in v mnogih slučajih celo ustavili vsako delo. To se je zgodilo predvsem v onih obratih, ki imajo danes najhujše izgube. Železarne, tovarne strojev, elektrotehnične industrije itd. Drugič je pa tudi upoštevati, da je vsled vpoklica stotisočernih rezervnikov, ravnolotiko rodbin izgubilo svojega hranitelja in se je vsled tega moralo omejiti na najnужnejše ter je tako, kakor tudi vsled občne dražnje padel vsak konsum in z njim tudi mnogo izgubila trgovina, kot posredovalka med proizvajalcem in konsumentom.

Po poročilih najbolj prizadetih trgovnic (praške in drugih) tvorijo glavni vir krize one industrije, ki so bile najbolj prizadete z omejitvijo izvoza na Balkan, kakor tudi stavbena in s to zvezane obrti. Pri tovarnah za poljedelske stroje je opaziti zmanjšanje izvoza za 78%; te tovarne so se nadejale, da krija za ne bo dolgo trajala in niso svoje produkcije v potrebnem obsegu skrčile, ta-

ko da so morale to storiti pozneje še za polovico. Isto je opaziti v tekstilni industriji in drugih podobnih obratih, kjer so delali do zadnjega le par dni v tednu.

V trgovini so te razmere hudo uplivalo in tudi balkanski moratoriji so splošno krizo povečali, dasi ne v toliki meri, kakor se to navadno sodi. Balkanske kupčije se skoro vse takoj ali pa še vnaprej poravnajo.

Preidem končno k poglavju, ki je za naše kraje posebno pereče in ga je treba omeniti v tem pregledu: dasi to storim nazadnje, ni njegova važnost nič manjša. Je to izseljevanje, ki je vsled posebnih okolnosti postalo v zadnjih mesecih tudi za oficijelni del države aktualno. Vlada je pripravila nov (že 3.) osnutek izseljeniškega zakona in izdala odredbe, ki v marsikaterem slučaju mejijo že trdo na omejevanje zakonito zajamčene prostosti odpotovanja in izseljenja.

Ker gre večina naših državljanov preko nemških pristanišč in le mal kontingent izseljencev odide iz Trsta, navedem v sledečem podatke pristaniških uradov v Bremenu in Hamburgu. Številke obsegajo izseljevanje za prvih deset mesecev v letih 1909—1913. Leta 1909 (januar—oktober) 210.653. l. 1910 238.573, leta 1911 154.490, leta 1912 246.115, leta 1913 377.874. Ker manjkajo še podatki za november in december, ni mogoče natančno določiti števila letošnjih izseljencev, da bo pa letos preseglo 400 tisoč, je popolnoma gotovo. Pristavim le, da je tri četrtine teh izseljencev avstrijskih podanikov in veliko od teh naših rojakov. Številke, ki omenjajo svote izdanih potnih listov, ne odgovarjajo pravemu položaju ter jih vsled tega tudi ne navajam.

V pregledu celoletnega gospodarstva v minulem letu bi bilo treba še upoštevati podatke uvoza in izvoza, produkcije in konsuma, gibanja na delavskem trgu in v denarnih zavodih ter nebroj drugih okolnosti, ki sem jih pa žal moral izpustiti in se omejiti na najnужnejše, ker mi je bil vsled vladajočih razmer odmerjen le pičel prostor.

Dr. I. Č.

Pristopajte k „Jugoslovanski Strokovni Zvezi“!

Po svetu.

— **Evropsko človeštvo se stara.** Kadar se človek stara, postaja zopet otročji. Ravnotako narodi, kojih kultura stara. Kar se danes vse v modi in umetnosti ustvarja, ima na sebi očitne znake propadanja starajočih se možganov. Vsled tega napravljata vtis otročjega v slabem pomenu te besede. Komaj se je n. pr. tangoples pojavil, so ga nekateri že siti. Uvesti hočejo »nadples«, ples vseh plesov, »metahorejo«. Doma je ta novost seveda v Parizu. Ta ples je »telesnoritmični izraz najvišje poduhovljenosti«. Orhester igra na prim.: »Sinfonično himno solncu«. Ta predmet vzbuja v človeku, ki stoji na višku izobrazbe, predstavo stožca. Zato mora plesavka tako plesati, da s svojo obleko in gibi ter njih hitrostjo, oziroma ritmom, vzbudi v gledalcih predstavo stožca. Plesi v čast duhovom padlih se izvajajo tako, da se zdi, kakor bi se telo hotelo »podaljšati v neskončnost, itd. Moderni ljudje menijo, da se je v starih časih tako plesalo. V resnici pa se stara moderno človeštvo.

— **Grdo vreme po vsej Evropi.** Višje ležeče vasi v Krkonoših so tako zasnežene, da so od sveta popolnoma odrezane. — Na Pomoranskem so viharji uničili veliko vasi in podrli jezove, tako da znaša škoda okoli tri milijone M. — Na Španskem divjajo snežni viharji. V Avstriji je železniški promet prekinjen. Temperatura v Madridu znaša 6 stopinj pod ničlo.

— **Podjetna licejka.** Pred dobrimi 14 dnevi je iz Budimpešte nenadoma izginila 15-letna licejka Ilona Friedmann. Vse je mislilo, da je dobro razvito dekle postalo žrtev kakega zločina; stariši so bili obupani, policija se je pa zastonj trudila najti kako sled za dekletom. Te dni so pa stariši dobili iz New Yorka razglednice od Ilone in kmalu nato jih je objela tudi pogrešana hčerka. Kaj se je bilo z njo zgodilo? Kakor so že pogumne in podjetne takele nedorasle punice, — je Ilona stavila s svojimi sošolkami, da si upa priti v Ameriko brez denarja, brez papirjev in brez dovoljenja starišev; treba ji je samo voznega listka do Reke. Sošolke so bile za načrt takoj navdušene in so med sabo zložile denar za vozni listek do Reke. Ilona se je nato odpravila v Reko ter šla v pristanišče, kjer je bila za odhod pripravljena ladja »Karpattia«. Neopažena je prišla na krov in se skrila za nekimi tovari. Ladja je odplula. V Gibraltarju je Ilona našel kontrolni

uradnik. Pogumno je povedala svojo zgodbo o stavi in rekla, da izvrši samomor, ako je ne vzemo sabo v New York. Ladijski častniki so se dali pregovoriti in so izročili deklico izseljeniški komisiji na Ellis Islandu. Tu je pisala razglednice na stariše in tovarišice, potem so jo pa zopet spravili na »Karpattia«, ki jo je prepeljala nazaj v domovino, kamor je srečno dospela in — dobila stavo. Najbolj čudno pri vsem tem je pa bilo to, da so njene tovarišice ves čas znale — molčati.

— **Velika tatvina.** Pri Aussee-u se je s Steindl-planine zvalila lavina, ki je bila 150 m globoka in silno dolga. Pol hektarja gozda je uničenega in en hlapec zasut.

— **Vlak povozil voz. Štiri osebe mrtve.** Pri Schönlandu je vlak povozil voz. 4 osebe so mrtve.

— **Polet Pariz—Praga—Dunaj—Carigrad—Jeruzalem—Kairo—Avstralija.** Francoski aviatik Vedrines je 30. decembra priletel v Kairo. Izjavil je, da poleti iz Kaire čez Malo Azijo v Indijo, Indokino, Sundske otoke in od tu v Avstralijo.

— **Vsa rodbina umorjena.** V vasi Krzynowloga je neznanec, ki je prišel spat, po noči napadel celo družino bogatega kmeta Wiguna in ustrelil gospodarja, ženo ter obe hčeri, nakar je hišo oropal.

— **Podkupljiv »uradnik«.** Te dni se je v raznih mestecih in vasesh blizu Neaplja oglašil neki gospod in se pri oblasteh predstavil kot inž. Marsica, ki je od ministrstva za javna dela pooblaščen izvršiti nekaj razlastitev, ki so potrebne za novo brzovozno progo Rim—Neapelj. Oblasti so šle ministerialnemu pooblaščenju v vsem na roko, ko je razpravljal z zemljiškimi posestniki. Le-tem je inženier natihoma obljubil ugodne pogodbe, ako mu dajo kaj »na roko«. To so ljudje radi stari in mož je dobil kakih 200.000 K »podkupnine«. Nato je izginil; opeharjeni posestniki si bodo pa v bodoče ministerialne pooblaščenice malo bolje ogledali.

— **Proti zlorabi uspavalnih sredstev.** Ker se mnogokrat zgodi, da kdo uspavalna sredstva zlorabi v samomorilne svrhe, predlaga dr. Cimal v monakovskem strokovnem glasilu, da naj se uspavalna sredstva spoje s kako tvarino, ki bi v majhni količini ne učinkovala, ako bi pa kdo vzel prekomerno veliko uspavalnega sredstva in s tem seveda tudi primešane snovi, — bi pa ta povzročila bljuvanje. V to svrho priporoča dr. Cimal bljuvalni koren.

— **Razkrinkan »veliki duhovnik« solnčnega boga.** Amerikanec Oto Haniš, po poklicu stavec, je živel več let med mormonci. Tu mu je prišlo na misel, da bi tudi on lahko ustanovil kako novo vero in tako prišel do razkošnega in brezskrbnega življenja. Preskrbel si je tedaj perzijskih oblačil, nadel si sivo brado in lase in pod imenom Otomana Zar Aduš Haniš začel propovedovati »mazdaznanski« to je solčni kult. Kmalu je zbral krog sebe 14.000 vernikov in sijajno živel kot »veliki duhovnik solnca«. Prebival je v razkošno opremljenem »templju« na najlepši cesti v Čikagu. Svoj čas je prebil predavanje celo v Londonu. Toda sreča je opoteča; med njegovimi očitkami se je našel odpadnik, in sicer mlad fant, ki so ga v templju častili kot solnčnega boga. Ta je sodišču predložil brošure, s katerimi je »veliki duhovnik« nabiral vernike; v teh brošurah se za verske obrede priporoča skrajno nemoralno početje. Oblast je čednega »velikega duhovnika« takoj prišla in nato je prišlo na dan, da je ta častitljivi stari Perzijanec — 45letni bivši stavec Oto Haniš. Obsojen je bil na pet let težke ječe in 2000 K globe. Uboge njegove »ovčice«!

— **Nenavaden dvovoj.** Ob zadnjih manevrih v ameriških Združenih državah se je neki major čutil žaljenega ter je dotičnemu stotniku poslal svoji priči. Stotnik ni naravnost odgovoril, marveč je prosil za pogovor z majorjem. Major se je nato podal v stotnikov šotor; stotnik je s pipico v ustih sedel na malem sodčku in krog njega je stalo mnogo častnikov. Stotnik je ogovoril majorja tako-le: »Jaz sem samo priprost brambovec in v vsem svojem življenju še nisem izprožil pištole; iz tega lahko razvidite, da bi imeli Vi v dvoboju na pištole veliko ugodnejše stališče nego jaz. Glejte, ta dva sodčka sta napolnjena s smodnikom; v vsakega sem dal zvrtni luknjo in vanjo vtekiniti vžigalno vrvice. Vsedito se sedaj, prosim, na oni-le drugi sodček, jaz bom pa prižgal vžigalno vrvice. Kdor izmed naju bo dlje vztrajal sedeč na sodcu, ne da bi trenil z očesom, tisti bo zmagovalc v tem dvoboju.« Okoli stoječi častniki so z velikim zadovoljstvom sprejeli to stotnikovo ponudbo, zato je major ni hotel odbiti. Dalo se je znamenje, vrvice je začela tleti. Stotnik je z največjo hladnokrvnostjo kadil iz

svoje pipice in se še ozrl ni na tlečo vrstico, nasprotno se pa major, ki je bil vsekakor hraber vojak, ni mogel premagati ter je z nekakim nemirno opazoval hitro tlečo vrstico. Navzoči so počasi drug za drugim izginjali z nevarnega pozorišča. Ko je bil ogenj le še malo palcev oddaljen od sodca, major ni mogel več vzdržati; planil je pokonci, izdrl vžigalno vrstico iz sodca in rekel: »To je samomor! Stotnik, potegnite vrstico iz sodca — premagan sem jaz!« »Gospod major«, je odvrnil stotnik in počasi vstal s sodca — »saj niti ni tako nevarno; sodčka sta napolnjena — s čebulo!«

Pretkan lopov. Robert Czirner, veleposestnik v Teke na Ogrskem, je te dni dobil pismo od nekega svojega prijatelja, v katerem mu isti sporoča, da ga bo v kratkem obiskal mlad mož, ki hoče zaprositi za roko njegove hčerke. Prijatelj je čez vse mere hvalil mladega snubca kot »sijajno priliko« in ga toplo priporočil. Takoj naslednji dan se oglasi pri Czirnerjevih jako simpatičen mlad mož, ki se predstavi kot Oliver Krammer in snubec posestnikove hčerke. Napravil je na vse najboljši vtis in sprejeli so ga čez vse ljubeznjivo. Zvečer je bila velika večerja in po večerji so »ženina« peljali v sobo za tujce. Ko je drugo jutro veleposestnik vstal in šel v svojo pisalno sobo, — je našel pisalnik in vse omare vlomljene in oplenjene. Takoj je hitel v sobo za tujce, toda ptiček je bil seveda že izlezel. Odnesele je sabo 300 K gotovine in za 15.000 K vrednostnih papirjev. Gori omenjeno priporočilno pismo je bilo seveda ponarejeno. Za pretkancem se je izdala tiralnica.

Kupujte le vžigalice: V korist obmejnim Slovincem!

Kako gospodarijo liberalci v Ljubljani.

Liberalci so se časih zelo bahali z vzornim mestnim gospodarstvom v Ljubljani. Bili so leta in leta sami gospodarji v občinskem svetu. Komaj je pa prišla opozicija Slov. ljudske stranke v občinski svet, odkrila je strahovite stvari. Na zahtevo občinskih svetnikov Slov. ljudske stranke preiskuje sedaj na ljubljanskem magistratu komisija deželnega odbora.

Z »vzornim mestnim gospodarstvom« se ne bodo odslej liberalci menda več bahali. Komaj dela na magistratu nekaj tednov komisija deželnega odbora, že je župan moral priti s poročilom, v katerem priznava, da so bili ugodni proračuni in računski zaključki, ko je on sam zavzel čast podžupana, fingirani na ta način, da so se nedostaki prikrivali z glavnimi raznih fondov. Tako dolguje mesto tem fondom 622.774 K 26 vin. denarja, za vrnitev pa nima. Župan dr. Tavčar misli, da je s to izpovedjo že vse opravljeno in da nadaljnega dela deželne komisije po njegovem ne bi bilo več treba. Upamo, da se ta namen gosp. župana ne bo posrečil, treba je uprav sedaj na celi črti največje pozornosti in dela, da se v interesu prebivalstva napravi popolna jasnost.

Kaj pa še župan priznava? Kako so se liberalci zgražali, ko je deželni odbor kranjski s pravišnim sklepom razpotalgal z vseučiliškim fondom, ki je še nedotaknjen, mestna uprava je pa brez sklepa občinskega sveta, brez odobrenja deželnega odbora **vzela kratkoma lo ves vseučiliški fond 100.000 K**, in ga porabila. Liberalci so metali vsled vseučiliškega fonda kamenja na dež. odbor, pa jim je opeka z magistrata padla na glavo!... Župan predlaga, naj se ta svota iz vseučiliškega fonda kar »odpiše«! Ali ni to predrzno? **Zaklad za cerkev na Barju v znesku 10.900 K so zapravili! Kako so pri volitvah v Trnovem in Krakovem ondote volivce farbali z zgradbo mostu pri Opekarski cesti**, ki so ga pred vsakimi volitvami gradili, sedaj se pa izkaže, da so ta fond 27.632 K porabili, kje naj ga sedaj dobe nazaj? Če bi opozicije ne bilo v občinskem svetu, bi vse te manipulacije ostale lepo prikrite.

Iz zaklada meščanske imovine, **to-rej iz zaklada namenjenega najubožnejšim meščanom so vzeli 157.556 kron 36 vin.** — in župan je imel še nedavno priliko trditi, da se je z denarjem ubožcev pravilno ravnalo! Pa s svoto 622.774 K 26 vin. vzeti iz označenih fondov še ni bilo dovolj. Kako so na magistratu farbali, da napravijo mestno tržnico. **Dovoljeno** posojilo 800.000 K za mestno tržnico so pa porabili drugod! Od posojila za mestno šolstvo v znesku 700.000 K se je porabilo 413.071

kron 95 vin. za druge namene! Za cesarjev jubilej se je določilo 280.000 K, porabilo se je pa samo 63.012 K 7 vin., ostalo (216.987 K 93 vin.) se je porabilo za druge namene. V tej svoti je bilo 200.000 K določenih za zgradbo **delavskih hiš** in ta svota, ki je bila v tem posojilu za to določena, je po županovi izjavi **porabljena**, torej je bila »Slovenčeva« prvotna trditev **popolnoma pravilna!** Kaj pravijo k temu socialni demokratje, ki so se tako pehali za liberalne kandidate? **Skupna svota posojil, ki se je porabila za druge namene, kakor bi se morala, je 1.441.479 K 88 v.**

Vse te nepostavne transakcije so se vršile z vednostjo knjigovodje, ki je zaprisežen uradnik in dolžan in zavezan ne le ravnati se po zakonitih določilih v svojem poslovanju nego upreti se svojim predpostavljanim, če ti zahtevajo kaj protizakonitega od njega, in ker mestni knjigovodja ni tega storil, bi bilo na mestu zahtevati takojšnjo vpeljavo disciplinarne preiskave proti mestnemu knjigovodji, da se **doženejo krivci, ki bi bili tudi eventualno materijelno odgovorni za njih nepostavno poslovanje z občinskim premoženjem in odgovorni, zakaj so te nepostavne transakcije toliko let prikrivali z nepravimi računi in računskimi zaključki.**

Mi ob tem položaju pač umevamo dr. Trillerjevo željo, ki jo je izrekel pri razpravi pri proračunu, **»naj bi se nehalo leta 1914 z znanimi pritožbami, češ, »da je to uničevanje mestne avtonomije.«** Ravno »pritožbarije« pa so dosegle, da je prišlo že vsaj nekaj luči v magistratno temo. S temi pritožbami se je pokazalo, da mestno avtonomijo najbolj tisti oškodujejo, katerim se niti mestnega občinskega sveta ne zdi vredno vprašati, ako smejo kaj mestnega denarja vzeti za ponesrečene operacije svojega »vzornega mestnega gospodarstva« in ki občini zapuste polno dolgovo in prazne blagajne. Zato se bo pa s pritožbami, kadar bo treba, še nadaljevalo, **da bodo Ljubljancani še bolj videli, kako jih je liberalna stranka na magistratu farbala in kako jih oškoduje!** Koncem starega leta se je že precej pokazalo — v novem letu se bo še več.

Za narod.

Vsak v vsaki župniji naj se vpraša: Kaj sem storil, da bi bila pri nas mogoča podružnica »Slovenske Straže«? — In odgovori si naj: Takoj grem na delo, da zberem, kakor pravijo pravila »Slovenske Straže«: Podružnica se lahko ustanovi povsod tam, kjer pristopi društvu najmanj 20 članov. Navadno imej vsak kraj eno podružnico, več sosednjih manjših krajev ima lahko eno samo podružnico. Člani so redni, ki plačajo na leto vsaj 1 krono ali podporni, ki plačujejo vsaj 50 vin. na leto. Do ustanovitve hočem sam in s pomočjo svojih prijateljev, katere skličem takoj za to stvar na kratek pomenek, nabrati toliko članov, da bo primerno število za ustanovitev podružnice. Nato pišem pisarni »Slov. Straže« v Ljubljano, naj za ustanovitev podružnice vse primerno ukrene in naj pošlje tudi govornika na ustanovni občni zbor.

Nabiralniki »Slovenske Straže« naj bi bili po vseh lokalih, kjer se zbirajo večje družbe. Naročajte jih v pisarni »Slovenske Straže« v Ljubljani. Pri veselih in žalostnih dogodkih z nabiralniki »Slovenske Straže« okoli gostov!

Papir »Slovenske Straže« je priznано najboljši in najcenejši. Zato priporočamo posebno vsem krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, županstvom, župnim uradom itd., naj naročajo edino-le papir »Slovenske Straže«. Trgovci dobe znaten popust. Zavežite vzorce.

Narodna dolžnost slehernega Slovence in Slovenke je, da na vsako pismo in razglednico **prilepi narodni kolek**, ki ga izdaja »Slovenska Straža«. Naročite večje število kolekov skupaj in jih razpečavajte med svojimi prijatelji in znanci. Razprodajalci dobe 20% popusta. Vsa županstva, vse posojilnice, vsa naša društva naj sklenejo, odslej kolekovati vsak dopis s kolekom »Slovenske Straže«!

Skrajni čas je, da vsi somišljenki pogledajo v svojih občinah, kjer še ne rabijo naše vžigalice, kateri gg. trgovci še ne prodajajo vžigalice v korist obmejnim Slovincem. Zahtevajte odločno povsodi, naj jih naročajo pri tvrdki C. Menardi v Ljubljani. Ne verujte izgovorom, da so pošle. Zahtevajte odločno! **Kdor ne rabi naših vžigalic, ta ni naš**

somišljenik, ta ni prijatelj naših obmejnih bratov!

Vsak večer se shajajo družbe v gostilnah. Koliko bi te lahko storile za »Slovensko Stražo«, pa bi se jim prav nič ne poznalo. Dva vinarja pri plačevanju več ali manj, ne igra nobene vloge. »Slovenska Straža« bi pa imela veliko od tega, ako bi vsakdo zahteval računski listek v korist obmejnim Slovincem. Posnemajte v tem nasprotne! Računski listki se naročajo v pisarni »Slovenske Straže« v Ljubljani.

Vse zavedne Slovenke hvalijo drože (kvas) iz drožarne Josipa Košmerl, Ljubljana, Franciščanska ulica št. 6. Umevno, ker so izborne! Priporočamo vsem trgovcem, da naročajo edino te drože ter da se v kratkem času razširijo po vsem Slovenskem.

NAROČAJTE VELIKE LEPE TROBARVNE PODOBE BREZMADEŽNE,

ki imajo natisnjeno v trajen spomin na hrvaško-slovenski katoliški shod posvetitev slovenskega ljudstva Brezmadežni. V vsaki naši hiši bi morala viseti ta podoba. Posebno člani in članice Marijinih družb, šole, društva, županstva itd. naročite jih več skupaj. Ena podoba velja samo 1 krono. Naročila sprejema Slovenska krščansko-socialna zveza v Ljubljani, Ljudski dom.

„Slovenska Straža“ Slovincem.

Na severu in jugu divja boj proti nam. Tih, a zato tem nevarnejši, tem bolj grozen je ta boj. Na meji slovenstvo izumira, iz sredine pa se izseljuje. Kaj bo z našo domovino v tem boju? Proti sovražniku je treba branite-ljev!

Hvala Bogu! Zavest, da imamo tudi mi Slovenci sveto božjo in človeško pravico živeti svoje posebno narodno življenje, da imamo nedotakljivo pravico svoj jezik gojiti in na svoji zemlji biti gospodarji in ne hlapci. Ta narodna zavest vedno bolj prodira v ljudska srca. To je dobro in predvsem potrebno.

In drugič! »Svoje zemlje ne damo tujcu! Branili jo bomo do zadnjega!«

Do te odločne volje moramo vzgojiti vsakega Slovenca in Slovenko. Širjenje narodne zavesti in odločna narodna vzgoja, to dvoje je ena glavnih nalog, ki jih ima »Slovenska Straža«. Narodno obrambno društvo v korist obmejnim Slovincem v Ljubljani.

Pred tremi leti se je ustanovila, čez 200 podružnic ima po Slovenskem.

Na straži ima stati »Straža«! Opa-zovati sovražnika v njegovih naklepih in zbirati proti njemu slovensko vojsko v bran. Na narodni meji ima skrbeti, da niti ped slovenske zemlje ne pride tujcu v last. Slovenskim otrokom mora priboriti in sezidati slovenskih šol. Slovence gospodarsko osamosvojit in navrniti Slovence k slovenskim trgovcem in obrtnikom. Na narodni meji moramo vzgojiti železno četo zavednih odločnih Slovincem, ustvariti trdne, dolga proste kmetske hiše, ki bodo trdnjave v boju, ob katerih si bo tujec razbil glavo. Slovensko izobrazbo moramo povsod dvigniti tako visoko, da bodo nemški naklepi ob njej razbiti.

»Slovenska Straža« je v teh časih izdala že čez 80.000 K v narodne namene in ima pokazati lepe uspehe. Obmejni Slovenci z zaupanjem zro vanjo in od vseh strani ji kličejo: »Pridi in utrdi in reši tudi nas!« Sovražnik je začel še huje pritiskati.

Milijone in milijone se zmeče vsako leto za zidanje nemških šol in otroških vrtecev, za kupovanje slovenskih kmetij in naseljevanje nemških obrtnikov in rokodelcev in za kupovanje slovenskih Judežev-nemčurjev. In vlada molči in s svojim molkom podpira in vzbuja svoje uradnike za peklenski boj proti Slovincem.

Zmagati nas hoče, dokler je naša vojska majhna in še slabotna. Zdaj se bje zadnji odločilni boj. **Zvon je pripravljen, kaj nam zapoje? Mrivaško pesem ali pesem svobode?** Kaj si izvolite?

Slovinci! Ali ne bo vsakdo izmed vas takoj vstopil v bojne vrste »Slovenske Straže«? Kdo izmed vas nima niti enega samega vinarja, da ji ga da za njeno obrambno delo?

Dobra slovenska srca! Kaj ste gluha za obupen boj? Kaj v vaših srcih ni ljubezni do domovine? Kaj so vaša srca hladna, brez sočutja, brez dara za domovino-mater?

Ali ne slišite glasu, ko vas kliče domovina: »Otroci, ne pozabite, da sem vas rodila slovenska mati! Bog vas je

meni dal in moji ste in moji morate ostati!«

Ali ne slišite glasu umirajoče matere-domovine? Česa vas prosi »Slovenska Straža« v imenu domovine?

Pred vsem to: **Ostanite ji zvesti!** Ni samo to vaša pravica, ampak tudi dolžnost, ki jo svoja sam večni Bog od vas. Tudi za to zapoved bo oster sodnik ali dober plačnik. Četrta je ta zapoved med 10., ali edina, katere zvestemu izpolnjevanju je Bog že na tem svetu obljubil srečo. Kaj to hoče reči? Zvesto ljubite domovino in srečna bo ona, srečni vi in vaši otroci!

Naši otroci! Najdražji zaklad in edino upanje domovine so! »Slovenska Straža« vas prosi, očetje in matere slovenske v tujini: **»Ohranite nam svoje otroke!** Niso samo vaši, ampak tudi last domovine!« — V mlada nežna srca vsadite zlahotno cvetko ljubezni do domovine, gojite jo, varujte jo pred mrzlo tujo sapo, da bodo vaši otroci zavedni in ljubeči Slovenci.

Mnogo prošelj ima »Slovenska Straža« do vas, Slovenci, a iz vseh skupaj izreče še eno:

»Ustanovljajte povsod, kjer vas je le nekaj Slovincem, podružnice »Slovenske Straže«!

Te podružnice naj bodo šole vaše narodne izobrazbe in vzgoje, kovačnice odločne narodne zavesti in značajnosti in oltarji, na katerih boste polagali po svoji moči tudi denarne žrtve za bran in srečo domovine. Kajti ljubezen brez žrtev ni ljubezen.

»Slovenska Straža« ima dolžnost skrbeti za boljšo bodočnost naše domovine. Kdo pa je v resnici »Slovenska Straža«? To so slovenski kmetje in delavci po Kranjskem, Štajerskem, Korškem in Primorskem. Naši bratje, vaši sotrpini so. Zato vemo, ker smo v trpljenju eno, ker smo v ljubezni eno, **bo-mo tudi pod praporom »Straže« eno!** Zato vsi, tudi vi bratje in sestre, stopite v njene vrste!

Zbrati moramo vse svoje sile! V boj postaviti ne samo zadnjega moža, ampak tudi zadnjo mater in deteta!

Za domovino je boj! — Pravica in Bog je na naši strani! — Zmaga je gotova, **ako hočemo mi sami!** — »Slovenska Straža« vas kliče v pomoč — domovini!

Po vseh slovenskih župnijah se zberite in sklenite takoj ustanoviti podružnico. Nabirajte takoj člane in denar! Za pojasnila pišite na naslov: **»Slovenska Straža«, Ljubljana.** Naša pisarna vam preskrbi tudi govornike, preskrbi potrjena pravila in vse, kar je za ustanovitev podružnice potrebno.

NOVA ŽELEZNIŠKA PREDLOGA.

Po vladni predlogi, predloženi drž. zboru, zgrade v bodočih 15 letih 94 novih železniških prog, ki bodo dolge 2100 km in bodo 437 milijonov K stale. 49. novim železnicam jamči vlada za obrestovanje, 31 novih železnic podpira vlada z državnimi podporami, 14 prog pa namerava sama zgraditi. Na lasten račun zgradi država v naših krajih sledeče proge: Opčina — Hernelpe, Zader — Benkovač, Domžale — Blagovica, Braslovče — Motnik in Sv. Lucija — Tolmin. Podpirala bo država zgradbo sledečih novih prog v naših krajih: Feldbach — Gleichenberg — Radgona, Ljutomer — Ormož, Opčina — Sežana; garantira pa v naših krajih dohodek sledečim nameravanim novim železnicam: Gorica — Červinjanj, Šmohor — Hoče, Celovec — Velikovec in Ronki — Oglej.

KNJIŽEVNOST.

Haggard: **Dekle z biseri.** Povest iz Neronove dobe. 2 K 20 h, vez. 3 K 20 h. **Roža sveta.** Povest iz dobe tretje križarske vojske. 2 K 80 h, vez. 3 K 90 h. **Salomonovi rudniki.** Afrikanška povest. 1 K 60 h, vez. 2 K 40 h. — Navedene tri povesti so tako mične in v njih je toliko lepote, da si bo vsak, kdor si bo kupil in prebral eno, takoj nabavil tudi drugi dve.

Spillmann: **Zadnji dnevi Jeruzalema** (Lucij Flav). Zgodovinski roman. Dva dela 3 K 80 h, vez. 5 K 40 h. — Ta prekrasna povest se vrši le nekaj let po Kristusovi smrti in se konča z razdejanjem jeruzalemskega templja.

Krmar Milanovič. **Povest 1 K 40 h, vez. 2 K 20 h.** — Kdor hoče spoznati morje in njegove strahote, naj bere to povest, ki pretresljivo slika blodnje ubogega mornarja, ki se je edini otel iz potapljaajoče ladje.

Po pošti stane vsaka knjiga 20 h več.

»KATOLIŠKA BUKVARNA« v LJUBLJANI.

Vsako slovensko županstvo bodi naročeno na „Slovenca“!